Najaarsnota 2026

Figuur 1: Haven Lage Zwaluwe, voorjaar 2026. Foto: Gerard van Vugt.

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE **3**

VOORWOORD **4**

INLEIDING NAJAARSNOTA 2026 ..... **5**

SAMENVATTING **6**

PROGRAMMA'S **7**

Inleiding programma's 8
1. Burger en bestuur 9
Beleidsmatige afwijkingen programma 1 9
Financiële afwijkingen programma 1 9
2. Openbare ruimte 11
Beleidsmatige afwijkingen programma 2 11
Financiële afwijkingen programma 2 11
3. Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie 15
Beleidsmatige afwijkingen programma 3 15
Financiële afwijkingen programma 3 16
4. Sociaal domein 19
Beleidsmatige afwijkingen programma 4 19
Financiële afwijkingen programma 4 19
Algemene dekkingsmiddelen 23
Overhead 26
Financiële afwijkingen overhead 26

BIJLAGEN **29**

1. Najaarsnota 2026 - Begrotingswijziging 30
2. Overzicht kredietwijzigingen 31

Voorwoord

Voor u ligt de Najaarsnota 2026 van de gemeente Drimmelen. Met deze najaarsnota geven we een actueel beeld van de financiële stand van zaken en van de belangrijkste ontwikkelingen binnen de begroting 2026.

Sinds de Voorjaarsnota 2026 is er veel gebeurd. Het bestuursakkoord 2026-2030 "Een nieuwe koers vooruit" is inmiddels vastgesteld en de onderdelen die betrekking hebben op 2026 zijn in deze Najaarsnota verwerkt.

Tegelijkertijd hebben we als college in aanloop naar de begroting 2027-2030 de financiële en beleidsmatige basis kritisch doorgelicht. Daarbij hebben we gekeken naar bestaande budgetten, eerder gemaakte keuzes en actuele verplichtingen. Waar nodig zijn ramingen gecorrigeerd en budgetten bijgesteld. Zo ontstaat een scherper beeld van wat structureel nodig is, wat kan worden teruggebracht en waar ruimte ontstaat voor nieuwe keuzes.

De uitkomsten hiervan zijn, voor zover deze betrekking hebben op 2026, verwerkt in deze Najaarsnota en vormen mede de basis voor de begroting 2027-2030.

De Najaarsnota wordt toegelicht in de Financiële Commissie en vervolgens op 12 november 2026 door de gemeenteraad behandeld.

Namens het college,

Wilma Alink,
Wethouder Financiën.

Inleiding Najaarsnota 2026

De Najaarsnota 2026 is een compacte financiële rapportage over afwijkingen op basis van actuele inzichten. De rapportage geeft een eerste prognose over de uitputting van de begroting bij ongewijzigd beleid. De rapportage richt zich op de verschillen ten opzichte van de Primaire Begroting 2026 en de Voorjaarsnota. Het gaat dus niet om een herhaling van alle cijfers, maar om de afwijkingen die zich voordoen. U leest waar inkomsten en uitgaven afwijken van wat eerder is afgesproken en welke gevolgen dat heeft voor het verwachte jaarresultaat over 2026. In de toelichting op financiële mutaties zijn alleen afwijkingen van groter dan € 25.000 opgenomen.

Per programma geven we een overzicht van de belangrijkste afwijkingen. Daarbij wordt toegelicht waarom deze verschillen ontstaan, bijvoorbeeld door hogere kosten, lagere inkomsten of verschuivingen in de planning. Ook wordt aangegeven wat dit betekent voor het financiële beeld van de gemeente.

Het is belangrijk om te benadrukken dat de cijfers in deze Najaarsnota een momentopname zijn. Tot het einde van het jaar kunnen er nog wijzigingen optreden. Zo kan bijvoorbeeld de decembercirculaire van het gemeentefonds leiden tot extra middelen of juist een korting. Daarnaast is er de realisatiestimulans betaalbare woningen. We verwachten een forse baat en waarover u in de jaarrekening 2025 besloot dat deze in de bijbehorende bestemmingsreserve zal worden gestort. Daar de toezegging vanuit het Rijk en de hoogte van het bedrag pas bij de jaarrekening worden vastgesteld, nemen we dit nog niet op bij de Najaarsnota 2026.

We informeren u met een raadsinformatiebrief over het op orde brengen van de personeelsbegroting. Dit heeft ook financieel effect voor 2026. Omdat we als college op dit gebied bij de begroting 2027 graag met de basis op orde willen starten, nemen we in de Najaarsnota 2026 geen begrotingsmutatie op. We verwerken de werkelijke definitieve impact voor 2026 in de jaarrekening. Op dit moment kunnen we namelijk nog niet scherp hebben wat de totale afwijking voor het nu lopende jaar zal zijn.

De definitieve financiële verantwoording volgt in de jaarrekening 2026. Daarin worden alle mutaties verwerkt en krijgt u een volledig beeld van het gerealiseerde resultaat.

Samenvatting

Financiële samenvatting
Deze najaarsnota kent een voorlopig geprognosticeerd resultaat van € 129.000 positief. Dit resultaat is te verdelen in een nadelig saldo van € 282.000 incidenteel en een voordelig saldo van € 412.000 structureel. Het geraamde structurele saldo heeft betrekking op het begrotingsjaar 2026 en kan niet zonder meer worden beschouwd als beschikbare structurele financiële ruimte voor de jaren 2027 en verder. De meerjarige financiële effecten zijn verwerkt in de begroting 2027–2030.

In de hieronder weergegeven tabel ziet u wat dit betekent voor de stand van de begroting 2026 en welke afwijkingen hierin zijn meegenomen. Daarbij zijn enkele bijzonderheden te melden.

Overigens ontstaan er als gevolg van het afronden op een veelvoud van € 1.000 in sommige tellingen kleine afwijkingen.

Algemene uitkering
In deze najaarsnota zijn in de berekening van de algemene uitkering van het gemeentefonds geen financiële wijzigingen aangebracht. Uitgangspunt is dat de baat van de algemene uitkering in de Najaarsnota 2026 is gebaseerd op de meicirculaire van het begrotingsjaar en dat bij de jaarrekening 2026 de actualisatie van de algemene uitkering over het begrotingsjaar 2026 zal worden opgenomen.

Voor de overige mutaties verwijzen wij u naar de betreffende programma's.

Tabel 1. Begrotingssaldo (bedragen x €1.000)

Structureel begrotingssaldo	Begroting 2026 na VJN		Mutaties Najaarsnota		Begroting 2026 na NJN	
Lasten exclusief mutaties reserves	-92.610	N	-2.126	N	-94.736	N
Baten exclusief mutaties reserves	90.999	V	1.551	V	92.550	V
Geraamd saldo van baten en lasten	**-1.611**	**N**	**-576**	**N**	**-2.186**	**N**
Toevoegingen reserves	-743	N	-3.397	N	-4.140	N
Onttrekkingen reserves	3.134	V	3.321	V	6.455	V
Geraamd resultaat	**781**	**V**	**-651**	**N**	**129**	**V**
Incidentele lasten (exclusief reserve stortingen)	-595	N	-611	N	-1.206	N
Incidentele baten (exclusief reserve onttrekkingen)	815	V	57	V	873	V
Incidentele toevoegingen reserves	-743	N	-3.377	N	-4.120	N
Incidentele onttrekkingen reserves	957	V	3.214	V	4.171	V
Saldo van incidentele baten en lasten	**434**	**V**	**-716**	**N**	**-282**	**N**
Structureel begrotingssaldo	**347**	**V**	**65**	**V**	**412**	**V**

Programma's

Inleiding programma's

In het programmaplan staan de programma's uit het coalitieakkoord "Een nieuwe koers vooruit":

- Programma 1 - Burger en bestuur
- Programma 2 - Openbare ruimte
- Programma 3 - Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie
- Programma 4 - Sociaal domein

Elk programma is in de begroting 2026 uitgewerkt in:

- Thema's uit het coalitieakkoord;
- Per thema: de beoogde maatschappelijke effecten, hoe we die willen bereiken en met welk resultaat;
- De raming van baten en lasten (Wat gaat het kosten?)

In deze najaarsnota leggen we u de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting voor.

Als gevolg van de afronding op een veelvoud van € 1.000 kunnen afrondingsverschillen ontstaan waardoor er op onderdelen geen exacte aansluiting is.

1. Burger en bestuur

Beleidsmatige afwijkingen programma 1

In deze paragraaf worden de afwijkingen ten opzichte van het voorgenomen beleid toegelicht. Er zijn geen beleidsmatige afwijkingen in programma 1.

Financiële afwijkingen programma 1

In deze paragraaf worden de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

Toelichting exploitatie

Tabel 1-1: Overzicht lasten en baten programma 1 (bedragen x €1.000)

Programma 1: Burger en bestuur		Begroting 2026 na VJN		Begroting 2026 na NJN		Mutaties Najaarsnota	
Nr	**Thema / taakveld**						
Lasten							
1.1	Veiligheid	-3.042	N	-3.041	N	1	V
1.2	Dienstverlening en samenwerking met de dorpen	-3.623	N	-3.762	N	-139	N
1.3	Levendige dorpen	-264	N	-264	N	0	V
Totaal lasten		**-6.928**	**N**	**-7.067**	**N**	**-138**	**N**
Baten							
1.1	Veiligheid	43	V	43	V	0	V
1.2	Dienstverlening en samenwerking met de dorpen	858	V	916	V	57	V
1.3	Levendige dorpen	0	V	0	V	0	V
Totaal baten		**901**	**V**	**959**	**V**	**57**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-6.027**	**N**	**-6.108**	**N**	**-81**	**N**
Mutatie reserves							
0.10	*Storting reserves*	*0*	*V*	*-500*	*N*	*-500*	*N*
0.10	*Onttrekking reserves*	*52*	*V*	*52*	*V*	*0*	V
Totaal mutatie reserves		**52**	**V**	**-448**	**N**	**-500**	*N*
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-5.975**	**N**	**-6.556**	**N**	**-581**	**N**

Tabel 1-2: Afwijkingen (bedragen x € 1.000)

Programma 1: Burger en bestuur		Bedrag	
Lasten			
1.1	Veiligheid	1	V
1.2	Dienstverlening en samenwerking met de dorpen	-139	N
1.3	Levendige dorpen	0	V
Totaal lasten		**-138**	**N**
Baten			
1.1	Veiligheid	0	V
1.2	Dienstverlening en samenwerking met de dorpen	57	V
1.3	Levendige dorpen	0	V
Totaal baten		**57**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-81**	**N**
Reserves			
0.10	Storting reserves	-500	N
0.10	Onttrekking reserves	0	V
Totaal mutatie reserves		**-500**	**N**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-581**	**N**

Thema Veiligheid (€1.000 voordelig)
Diverse kleine mutaties (€1.000 voordelig).

Thema Dienstverlening en samenwerking met de inwoners (€82.000 nadelig, waarvan €139.000 nadelig aan lasten en €57.000 voordelig aan baten)
Salariskosten college (€55.000 nadelig)
De personele uitbreiding van het college leidt tot hogere salarislasten. Per saldo ontstaat hierdoor een nadeel van €55.000 ten opzichte van de begroting 2026.

Contributie Fonds GGU (€40.000 nadelig)
De contributie aan het Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) van de VNG is aangepast aan de daadwerkelijk betaalde contributie in 2026. Dit resulteert in een begrotingswijziging van €40.000 nadelig.

Begraafplaatsen (€ 40.000 nadelig)
Er wordt € 20.000 beschikbaar gesteld voor onderzoek naar herdenkingsparken en € 20.000 voor de actualisatie van de begraafplaatsverordening, die in 2027 ter vaststelling aan de raad zou worden voorgesteld.

Winstuitkering 2025 RWB (€57.000 voordelig)
In 2026 is een winstuitkering ontvangen van de Regio West Brabant (RWB) over het boekjaar 2025. Aangezien voor deze winstuitkering geen opbrengst was geraamd, resulteert dit in een incidenteel voordeel van €57.000 ten opzichte van de begroting 2026.

Diverse kleine mutaties (€36.000 voordelig).

Thema Levendige dorpen
Er vinden geen mutaties plaats binnen het thema Levendige dorpen.

Storting reserves (€500.000 nadelig)
Er wordt een bedrag van €500.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve "Transitie pensioenstelsel politieke ambtsdragers". Dit betreft de verwerking van de resultaatbestemming vanuit de jaarrekening 2025 en wordt via de exploitatie gestort naar de nieuw gevormde bestemmingsreserve "Transitie pensioenstelsel politieke ambtsdragers". Deze storting is overigens budgettair neutraal omdat de hier tegenover staande onttrekking is opgenomen onder algemene dekkingsmiddelen.

2. Openbare ruimte

Beleidsmatige afwijkingen programma 2

In deze paragraaf worden de afwijkingen ten opzichte van het voorgenomen beleid toegelicht.

Plaatsen extra bomen (Hittestress)

Vertraagd

Inmiddels loopt de aanbesteding voor de dorpsbosjes in Made, Lage Zwaluwe, Terheijden, Hooge Zwaluwe en Drimmelen. De aanplant vindt naar verwachting in november 2026 plaats. Het dorpsbosje in Wagenberg is vertraagd door onder meer aanvullend ecologisch onderzoek en de mogelijke noodzaak tot kap en bijbehorende compensatie. Hierdoor wordt dit dorpsbosje naar verwachting pas eind 2027 opgeleverd. Bij integrale reconstructies en nieuwbouwprojecten beoordelen we per project hoe groen en bomen kunnen worden behouden, versterkt of toegevoegd.

Financiële afwijkingen programma 2

In deze paragraaf worden de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

Toelichting exploitatie

Tabel 2-1: Overzicht lasten en baten programma 2 (bedragen x €1.000)

Programma 2: Openbare ruimte		Begroting 2026 na VJN		Begroting 2026 na NJN		Mutaties Najaarsnota	
Nr	**Thema / taakveld**						
Lasten							
2.1	Natuur en groen	-3.112	N	-3.194	N	-82	N
2.2	Verkeer en inrichting openbare ruimte	-5.907	N	-7.252	N	-1.345	N
2.3	*Water*	-3.190	N	-3.212	N	-22	N
Totaal lasten		**-12.209**	**N**	**-13.658**	**N**	**-1.449**	**N**
Baten							
2.1	Natuur en groen	5	V	5	V	0	V
2.2	Verkeer en inrichting openbare ruimte	522	V	1.073	V	550	V
2.3	Water	3.718	V	3.758	V	40	V
Totaal baten		**4.246**	**V**	**4.836**	**V**	**590**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-7.963**	**N**	**-8.822**	**N**	**-859**	**N**
Mutatie reserves							
0.10	*Storting reserves*	*-180*	*N*	*-180*	*N*	*0*	*V*
0.10	*Onttrekking reserves*	*811*	*V*	*833*	*V*	*22*	*V*
Totaal mutatie reserves		**631**	**V**	**653**	**V**	**22**	**V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-7.332**	**N**	**-8.169**	**N**	**-836**	**N**

Tabel 2-2: Afwijkingen (bedragen x € 1.000)

Programma 2: Openbare ruimte		Bedrag	
Lasten			
2.1	Natuur en groen	-82	N
2.2	Verkeer en inrichting openbare ruimte	-1.345	N
2.3	Water	-22	N
Totaal lasten		**-1.449**	**N**
Baten			
2.1	Natuur en groen	0	V
2.2	Verkeer en inrichting openbare ruimte	550	V
2.3	Water	40	V
Totaal baten		**590**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-859**	**N**
Reserves			
0.10	Storting reserves	0	V
0.10	Onttrekking reserves	22	V
Totaal mutatie reserves		**22**	**V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-836**	**N**

Thema Natuur en Groen

Bomen, bossen en plantsoenen (€ 80.000 nadelig)

Uit de inventarisatie blijkt dat circa 800 essen vanwege essentaksterfte moeten worden geveld. Daarnaast zijn in 2026 vanwege veiligheidsrisico's 100 bomen gekapt, die geen onderdeel uitmaken van de genoemde 800 essen. Inmiddels zijn in totaal 180 bomen herplant. De verdere kap en herplant vinden gefaseerd plaats, waarbij veiligheid en beschikbare middelen worden meegewogen.

Diverse overige kleine verschillen € 2.000 nadelig.

Thema Verkeer en inrichting openbare ruimte

Opheffen investeringen Verkeersreconstructies / Burgertevredenheid (€787.000 nadelig)

In het kader van de BBV-voorschriften en de vastgestelde financiële verordening mogen deze kredieten niet geactiveerd worden. Voorgesteld wordt om deze kredieten op te heffen en het budget op te nemen in de exploitatie (€ 741.000 nadelig). Voor een aantal verkeersmaatregelen hebben we van de provincie in totaal een subsidie ontvangen van € 35.000 (voordelig). Bij de kredieten Burgertevredenheid bedraagt de boekwaarde per 31.12.2025 (jaarrekening 2025) € 81.000. Deze zal in jaar 2026 ineens afgeschreven worden (nadelig).
De voordelen van de structureel lagere kapitaallasten zijn in de begroting van 2027 verwerkt.

Vergoeding degeneratie (uitgaven € 500.000 nadelig; inkomsten € 500.000 voordelig)

De verwachting is dat we voor jaar 2026 een bedrag van € 500.000 meer gaan ontvangen voor de degeneratievergoedingen. De opbrengsten hiervan worden ingezet voor het klein onderhoud van de wegen, fiets- en voetpaden.

Diverse overige kleine verschillen € 8.000 nadelig.

Thema Water

De toename van de uitgaven wordt veroorzaakt door diverse mutaties in het taakveld Riolering (€ 30.000 nadelig). Deze wordt onttrokken uit de voorziening Riolering (€ 40.000 voordeel; is inclusief effect BTW toerekening). Het voordeel betreft lagere kapitaallasten Watergangen / stedelijk water vanwege een vertraagde uitvoering (€ 8.000 voordelig).

Toelichting investeringen

Tabel 2.3 Overzicht investeringen programma 2

Kredietwijzigingen NJN 2026	Prg.	Thema	Jaar (van aanvang)	Raming (na VJN)	Netto uitgaven t/m 2026	Restant krediet NJN	Mutatie NJN	Status
Aanleg rotonde Godfried-Schalkenstraat te Made	2	2	2024	750.000	775.652	-25.652	25.652	Ophoging

Tabel 2.3 Overzicht investeringen programma 2

Verkeersreconstructies 2024	2	2	2024	148.100	-22.650	170.751	-148.100	Opheffen (BBV)
Verkeersreconstructies 2025	2	2	2025	151.507	0	151.507	-151.507	Opheffen (BBV)
Verkeersreconstructies 2026	2	2	2026	155.597	9.536	146.061	-155.597	Opheffen (BBV)
Laadpalen 2024	2	2	2024	50.000	400	49.600	103.681	Ophoging - samenvoeging
Laadpalen 2025	2	2	2025	51.150	0	51.150	-51.150	Opheffen - samenvoegen
Laadpalen 2026 (CA)	2	2	2026	52.531	0	52.531	-52.531	Opheffen - samenvoegen
Vergroten burgertevredenheid 2024	2	2	2024	113.922	27.354	86.568	-113.922	Opheffen (BBV)
Vergroten burgertevredenheid 2025	2	2	2025	116.542	59.842	56.700	-116.542	Opheffen (BBV)
Vergroten burgertevredenheid 2026	2	2	2026	119.689	24.238	95.451	-119.689	Opheffen (BBV)
Maatregelen kern Made uitvoering: vervanging (Nachtegaalstraat)	2	3	2021	1.147.200	882.577	264.623	3.234.172	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen Made hoog: uitvoering fase 1	2	3	2025	1.126.873	0	1.126.873	-1.126.873	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen Made hoog: uitvoering fase 2 (incl. ambitieniveau)	2	3	2026	1.957.299	0	1.957.299	-1.957.299	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made: voorbereiding stationstraat	2	3	2020	100.000	62.775	37.225	-100.000	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen Made hoog: voorbereiding	2	3	2024	50.000	2.715	47.285	-50.000	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Terheijden: Molenstraat	2	3	2024	1.601.440	133.995	1.467.445	97.845	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen kern Terheijden 24/00	2	3	2024	98.560	715	97.845	-97.845	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.)	2	3	2024	1.372.650	13.827	1.358.823	1.301.921	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen kern Made BEG25	2	3	2025	1.301.921	0	1.301.921	-1.301.921	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef)	2	3	2023	788.200	0	788.200	797.264	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef)	2	3	2024	394.100	0	394.100	-394.100	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef)	2	3	2025	403.164	0	403.164	-403.164	Opheffen - samenvoegen
Rioolvervanging Burg. Van Campenhoutstraat / Boerenhoekstraat	2	3	2018	1.884.000	1.059.140	824.860	439.890	Ophoging - samenvoeging
Realiseren overstort Vierendeelstr. Incl. toevoerleid. Door Pr.Polderst.	2	3	2025	439.890	11.355	428.535	-439.890	Opheffen - samenvoegen
Vervanging rioolontstopper	2	3	2024	70.000	72.500	-2.500	2.500	Ophoging
Renovatie riool nav inspectie '24 VJN25	2	3	2025	330.000	391.787	-61.787	61.787	Ophoging
Totaal				**14.774.336**	**3.505.758**	**11.268.578**	**-715.418**	

Thema Verkeer en inrichting openbare ruimte
Aanleg rotonde Godfried-Schalckenstraat te Made (ophoging) (nadelig)
Bij de aanleg van de rotonde Godfried Schalckenstraat is sprake van een overschrijding van het krediet (circa 3,5 procent). Dit is te verklaren door stijgingen van prijzen in de grond- weg- en waterbouw sinds de vaststelling van het krediet voor dit project. Met deze ophoging wordt dit rechtgetrokken. Het project is inmiddels opgeleverd.

Verkeersreconstructies 2024 / 2025 / 2026 (opheffen kredieten - administratieve correctie)
Uit nadere toetsing blijkt dat de betreffende uitgaven niet voldoen aan de geldende activeringscriteria. Daarom worden de investeringskredieten opgeheven en worden de daarvoor in aanmerking komende uitgaven verantwoord in de exploitatie. De financiële gevolgen hiervan zijn opgenomen in de exploitatiemutaties van programma 2.

Laadpalen 2024 / 2025 / 2026 (samenvoeging) (budgettair neutraal)
Voorgesteld wordt om de drie kredieten samen te voegen tot één krediet ten behoeve van de administratieve vereenvoudiging en verantwoording.

Vergroten burgertevredenheid 2024 / 2025 / 2026 (opheffen kredieten - administratieve correctie)
Uit nadere toetsing blijkt dat de betreffende uitgaven niet voldoen aan de geldende activeringscriteria. Daarom worden de investeringskredieten opgeheven en worden de daarvoor in aanmerking komende uitgaven verantwoord in de exploitatie. De financiële gevolgen hiervan zijn opgenomen in de exploitatiemutaties van programma 2.

Thema Water
Maatregelen kern Made uitvoering: vervanging (Nachtegaalstraat) (samenvoeging),
Maatregelen kern Terheijden: Molenstraat (samenvoeging),
Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.) (samenvoeging),
Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef) (samenvoeging),
Rioolvervanging Burg. Van Campenhoutstraat / Boerenhoekstraat (samenvoeging)
Voorgesteld wordt om diverse kredieten samen te voegen tot één hoofdkrediet per project (budgettair neutraal).

Vervanging rioolontstopper (ophoging) (nadelig)
Door een latere aanschaf (uitvoering) dan was geraamd zijn de kosten mede door indexatie hoger uitgevallen met € 2.500.

Renovatie riool n.a.v. inspectie '24 VJN25 (ophoging) (nadelig)
Op basis van de inspectiegegevens waren er meer maatregelen nodig dan was geraamd. Dit heeft geleid tot een overschrijding op het krediet van circa € 62.000.

3. Ruimte, wonen, duurzaamheid en economie

Beleidsmatige afwijkingen programma 3

In deze paragraaf worden de beleidsmatige afwijkingen ten opzichte van het voorgenomen beleid toegelicht.

Bouw 100 duurzaam verplaatsbare woningen

Vertraagd

De overige 60 flexwoningen waren beoogd aan de Lageweg in Terheijden. Na een faillissement aan de kant van de bouwende partij aan wie de opdracht gegund was, zijn we nu aan het onderzoeken of en zo ja hoe het project een doorstart kan maken. De start bouw van de resterende 60 duurzaam verplaatsbare woningen is daarmee nog niet in zicht.

Actualiseren Omgevingsvisie

Vertraagd

Het proces van fase 2 duurt langer dan in eerste instantie gedacht, mede door complexiteit, beschikbare capaciteit en proces rondom het plan van aanpak. De planning is inmiddels aangepast: eind 2026/begin 2027 gereed en vastgesteld is niet haalbaar. Huidige planning is dat het bestuurlijke vaststellingsproces begin 2028 plaats kan vinden.

Visie Wagenberg

Vertraagd

We onderzoeken de haalbaarheid van een toekomstbestendig dorpshart voor Wagenberg. Daarbij werken we meerdere ruimtelijke en financieel doorgerekende scenario's uit voor de herstructurering van het gebied rond het Van den Elsenplein, de Gummaruskerk, basisschool De Elsenhof, Plexat, de woningen Onder de Toren en de omliggende openbare ruimte. Deze scenario's zijn voortgekomen uit de dorpsvisie Wagenberg. Parallel hieraan voeren we gesprekken met grondeigenaren, de parochie en het bisdom en maatschappelijke partners over hun medewerking, investeringsbereidheid en toekomstperspectief binnen het dorpshart.

Visie Lage Zwaluwe

Vertraagd

De projectopdracht voor dorpshart Lage Zwaluwe (Biezen V) is vastgesteld. In opdracht van de gemeente heeft een architectenbureau een stedenbouwkundige verkenning uitgevoerd voor het dorpshart. Het bureau heeft vijf scenario's gemaakt. Deze zijn besproken met de stakeholders. Van de scenario's worden de financiële consequenties in beeld gebracht.

Het college stelt het voorkeursscenario vast en zal dit voorleggen aan de raad. Naar verwachting gebeurt dit in het eerste kwartaal van 2027. Het voorkeursscenario is de basis voor een op te stellen stedenbouwkundig plan.

Voorzieningen bevordering toerisme rondom de Biesbosch

Vertraagd

De procedure voorafgaand aan de aanleg van het Beverpad heeft enkele maanden vertraging opgelopen doordat het overleg met mede-overheden waaronder de provincie meer tijd heeft gevergd dan vooraf verwacht. Daarnaast gaf de quickscan ecologie aanleiding tot vervolgonderzoek dat tot eind oktober plaats vindt. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan na oktober de vergunning worden verleend danwel moet eerst een plan worden opgesteld met mitigerende maatregelen.

Financiële afwijkingen programma 3

In deze paragraaf worden de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

Toelichting exploitatie

Tabel 3-1: Overzicht lasten en baten programma 3 (bedragen x €1.000)

Programma 3: Ruimte, Wonen, Duurzaamheid en Economie		Begroting 2026 na VJN		Begroting 2026 na NJN		Mutaties Najaarsnota	
Nr	**Thema / taakveld**						
Lasten							
3.1	Woningbouw en ruimte	-7.331	N	-7.478	N	-147	N
3.2	Duurzaamheid	-6.533	N	-6.258	N	274	V
3.3	Economie, Toerisme en Recreatie	-1.367	N	-1.358	N	9	V
Totaal lasten		**-15.230**	**N**	**-15.093**	**N**	**137**	**V**
Baten							
3.1	Woningbouw en ruimte	4.521	V	4.493	V	-28	N
3.2	Duurzaamheid	5.631	V	6.517	V	885	V
3.3	Economie, Toerisme en Recreatie	459	V	416	V	-43	N
Totaal baten		**10.611**	**V**	**11.425**	**V**	**814**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-4.619**	**N**	**-3.668**	**N**	**951**	**V**
Mutatie reserves							
0.10	Storting reserves	-563	N	-3.440	N	-2.877	N
0.10	Onttrekking reserves	1.095	V	1.245	V	150	V
Totaal mutatie reserves		**532**	**V**	**-2.195**	**N**	**-2.727**	**N**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-4.087**	**N**	**-5.863**	**N**	**-1.776**	**N**

Tabel 3-2: Afwijkingen (bedragen x € 1.000)

Programma 3: Ruimte, Wonen, Duurzaamheid en Economie		Bedrag	
Lasten			
3.1	Woningbouw en ruimte	-147	N
3.2	Duurzaamheid	274	V
3.3	Economie, Toerisme en Recreatie	9	V
Totaal lasten		**137**	**V**
Baten			
3.1	Woningbouw en ruimte	-28	N
3.2	Duurzaamheid	885	V
3.3	Economie, Toerisme en Recreatie	-43	N
Totaal baten		**814**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**951**	**V**
Mutatie reserves			
0.10	Storting reserves	-2.877	N
0.10	Onttrekking reserves	150	V
Totaal mutatie reserves		**-2.727**	**N**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-1.776**	**N**

Thema Woningbouw en Ruimte

<u>Nieuwbouwprojecten in de opstartfase (€ 150.000 nadeel) .</u>

De raad heeft op 12 september 2024 de nota kostenverhaal vastgesteld en daarbij ook besloten om jaarlijks € 150.000 uit de reserve grondexploitaties te alloceren voor het opstarten van nieuwe projecten. De uitwerking van het raadsbesluit is in deze najaarsnota opgenomen.

Ruimtelijke Ordening en woningbouw (€ 56.000 nadeel)

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling RWB is vanwege de BBV voorschriften administratief verplaatst naar een ander taakveld (€ 56.000 nadeel)

Volkshuisvesting (€25.000 voordeel)

Het budget voor advies en onderzoekskosten kan met € 25.000 worden verlaagd.

Algemene kosten Grondbedrijf (€ 91.000 voordeel)

Het budget voor de inhuur van personeel van derden t.b.v. het grondbedrijf is in 2026 niet nodig kan met € 28.000 worden afgeraamd.

De geraamde stortingen in de reserve grondexploitatie zijn administratief overgeheveld naar algemene dekkingsmiddelen (€ 63.000 voordeel)

Overige Mutaties

Naast genoemde afwijkingen is er voor een bedrag van € 56.000 nadelige mutaties (lasten) en € 28.000 nadelig (baten).

Thema Duurzaamheid

Gebiedsfonds energie-infra (€ 450.000 voordeel)

Binnen dit product komen de lasten en baten die betrekking hebben op Powerport en Nederwiek 3 tezamen. Over 2024-2025 verwachten wij een bijdrage te ontvangen in de destijds gemaakte ambtelijke kosten (€ 390.000). Tevens wordt een bijdrage verwacht over het jaar 2026 (€ 260.000). Daartegenover staan eenmalige kosten die betrekking hebben op de proceskosten van de ontwerptafel Powerport (€ 200.000)

SiSa CDOKE (€ 536.000 voordeel)

Voor de uitvoering van de CDOKE-regeling is in 2026 sprake van een hogere rijksbijdrage dan voorgaande jaren. Hierdoor is binnen de beschikbare middelen een bedrag van € 380.000 niet benodigd voor de uitvoering van de werkzaamheden. Daarnaast wordt een incidentele aanvullende bijdrage ontvangen van € 156.000. Omdat de CDOKE-regeling niet langer als SPUK-regeling wordt uitgevoerd, hoeven niet bestede middelen niet meer te worden terugbetaald aan het Rijk. Hierdoor valt een voordeel vrij.

SiSa Energie Armoede, Slimme stappen (€ 114.000 voordeel)

De rijksbijdrage voor deze regeling valt € 114.000 hoger uit. Dit budget zijn spukgelden en gelabeld voor bestrijding van energiearmoede.

NIP (€ 100.000 voordeel)

De rijksbijdrage voor het NIP (Nationaal Isolatie Programma) wordt structureel € 100.000 hoger. Dit budget zijn spukgelden en gelabeld voor isolatiesubsidie aan bepaalde doelgroepen.

Overige Mutaties (€ 41.000 nadeel)

Naast genoemde afwijkingen is er voor een bedrag van € 94.000 voordelige mutaties (lasten) en € 135.000 nadelig (baten).

Thema Economie, Recreatie en Toerisme

Versterken economische structuur bedrijfslocaties (€ 180.000 nadeel en € 180.000 voordeel))

Voor de versterking van de economische structuur bedrijfsleven wordt een bijdrage ontvangen voor de uitvoering van de SPUK regeling bedrijventerreinen. De uitvoering wordt door de gemeente Oosterhout gedaan en van deze gemeente ontvangen wij ook de rijksvergoeding. Omdat het bedrag zowel een last als baat betreft voor hetzelfde bedrag is deze daarmee budgettair neutraal.

Stimulering en ondersteuning van ondernemers (€ 33.000 voordeel)

Het beschikbare budget voor het ondernemersfonds kan vrijvallen omdat dit fonds van de baan is en er daarom geen kosten meer zijn voor de gemeente als ondernemer.

Baten toeristenbelasting (€ 45.000 nadeel)

De ontvangsten in het kader van de toeristenbelasting blijven in 2026 naar verwachting achter bij de ramingen.

Overige Mutaties (€ 17.000 nadeel)

Naast genoemde afwijkingen is er voor een bedrag van € 19.000 nadelige mutaties (lasten) en € 2.000 voordelig (baten).

Mutatie reserves

De toevoegingen aan de reserves hebben betrekking op verschillende onderwerpen. Het voordeel op recreatie en toerisme wordt toegevoegd aan de reserve recreatie en toerisme (€ 35.000). De verwerking van de resultaatbestemming vanuit de jaarrekening 2025 worden via de exploitatie overgeheveld naar de specifieke bestemmingsreserves. Deze zijn € 1.612.000 voor de reserve geprogrammeerd onderhoud gebouwen, € 497.000 t.b.v. reserve realisatiestimulans, € 615.000 voor reserve huisvesting aandachtgroepen en € 118.000 voor de reserve Recreatie en Toerisme. De storting van € 497.000 in de reserve realisatiestimulans betreft uitsluitend de verwerking van de door de raad vastgestelde resultaatbestemming over 2025. De nog te verwachten rijksbijdrage over 2026 maakt geen onderdeel uit van deze mutatie. Deze stortingen zijn overigens budgettair neutraal omdat de hier tegenover staande baat is opgenomen onder algemene dekkingsmiddelen.

Daar tegenover staat een onttrekking van € 150.000 die samenhangt met het beschikbaar gestelde budget voor nieuwbouwprojecten in de opstartfase.

4. Sociaal domein

Beleidsmatige afwijkingen programma 4

In deze paragraaf worden de beleidsmatige afwijkingen ten opzichte van het voorgenomen beleid toegelicht.

Alle jongeren halen minimaal een startkwalificatie

Vertraagd

Het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) zet stevig in om iedere jongere een startkwalificatie te laten behalen. De werkdruk bij het RBL was in 2025 erg hoog en er werd vooral ingezet op het uitvoeren van de wettelijke taken. De begroting is structureel verhoogd, zodat er ook meer preventieve taken kunnen worden uitgevoerd. Echter is de bezetting nog niet volledig. Dat betekent, dat de uitvoering nog zal verbeteren, zodat er meer jongeren een startkwalificatie behalen en de uitval verder wordt teruggebracht.

Begeleiding bijzondere doelgroepen

Vertraagd

Momenteel hebben we nog een achterstand met het huisvesten van statushouders. Dit heeft ertoe geleid dat de provincie het toezichtsoordeel heeft aangepast van trede 2 naar 3a. Ondanks de achterstand zijn we de afgelopen periode al substantieel ingelopen door samen met Woonvizier inventief te zijn in het zoeken naar mogelijkheden om statushouders te plaatsen. De provincie bepaalt haar oordeel op basis van doorlooptijden en standaarden. Eind oktober dient er een plan van aanpak bij de provincie te worden opgeleverd over het inlopen van de achterstand, hier wordt uiteraard netjes aan voldaan. De komende periode worden er nog een aantal mensen gehuisvest, waardoor de achterstand nog verder wordt ingelopen en we er alles aan doen om de doelstelling te behalen.

Financiële afwijkingen programma 4

In deze paragraaf worden de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

Toelichting exploitatie

Tabel 4-1: Overzicht lasten en baten programma 4 (bedragen x €1.000)

Programma 4: Sociaal domein		Begroting 2026		Begroting 2026		Mutaties	
Nr	Thema / taakveld	na VJN		na NJN		Najaarsnota	
Lasten							
4.1	Onderwijs, Jeugd en gezondheid	-16.287	N	-16.796	N	-509	N
4.2	Participatie en schuldenproblematiek	-15.160	N	-15.420	N	-260	N
4.3	Sociale structuur, sport en zorg	-13.836	N	-14.345	N	-509	N
Totaal lasten		**-45.283**	**N**	**-46.561**	**N**	**-1.278**	**N**
Baten							
4.1	Onderwijs, Jeugd en gezondheid	959	V	959	V	-0	N
4.2	Participatie en schuldenproblematiek	10.735	V	10.710	V	-24	N
4.3	Sociale structuur, sport en zorg	1.907	V	2.111	V	204	V
Totaal baten		**13.601**	**V**	**13.780**	**V**	**179**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-31.682**	**N**	**-32.781**	**N**	**-1.099**	**N**
Mutatie reserves							
0.10	*Storting reserves*	*0*	*V*	*0*	*V*	0	*V*
0.10	*Onttrekking reserves*	*769*	*V*	*889*	*V*	*120*	*V*
Totaal mutatie reserves		**769**	**V**	**889**	**V**	**120**	**V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-30.914**	**N**	**-31.892**	**N**	**-979**	**N**

Tabel 4-2: Afwijkingen (bedragen x € 1.000)

Programma 4: Sociaal domein		Bedrag	
Lasten			
4.1	Onderwijs, Jeugd en gezondheid	-509	N
4.2	Participatie en schuldenproblematiek	-260	N
4.3	Sociale structuur, sport en zorg	-509	N
Totaal lasten		**-1.278**	**N**
Baten			
4.1	Onderwijs, Jeugd en gezondheid	-0	N
4.2	Participatie en schuldenproblematiek	-24	N
4.3	Sociale structuur, sport en zorg	204	V
Totaal baten		**179**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-1.099**	**N**
Mutatie reserves			
0.10	Storting reserves	0	V
0.10	Onttrekking reserves	120	V
Totaal mutatie reserves		**120**	**V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-979**	**N**

Thema Onderwijs, jeugd en gezondheid

Onderwijshuisvesting (€268.000 voordelig)

Bij het opstellen van de begroting is per abuis een deel van de afschrijvingslasten van maatschappelijke accommodaties (thema sociale structuur, sport en zorg) op onderwijshuisvesting geland. Dit wordt nu gecorrigeerd. Per saldo is er hier sprake van een verschuiving tussen de 2 thema's van programma 4 Sociaal domein en is er geen sprake van een effect op het resultaat.

Leerplicht (€35.000 voordelig)

Vanwege de Wet Van School naar Duurzaam Werk ontvangt de GR Regionaal Bureau Leren (RBL) vanaf 2026 zelf de specifieke uitkering voor de regionale meld- en coördinatiefunctie. Als gevolg van deze nieuwe financieringsstructuur is de begroting 2026 van de GR herzien. Hierdoor is de bijdrage van de gemeente aan deze GR voor 2026 met € 35.000 verlaagd.

Gemeenschappelijke regeling Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen en Geertruidenberg (€340.000 nadelig)

De BVO CJG Drimmelen-Geertruidenberg heeft een ontwerp-herziene programmabegroting 2026 aangeboden aan de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting stijgen de lasten van € 2.829.000
naar € 3.509.000. De begrotingsstijging wordt voornamelijk veroorzaakt door langdurig ziekteverzuim binnen de organisatie, de inzet van externe professionals, tijdelijke managementondersteuning, juridische en kwaliteitsondersteuning en de voorbereidingen op de invoering van het Stevig Lokaal Team (SLT) per 1 januari 2027. Voor de gemeente Drimmelen leidt dit tot een aanvullende bijdrage van € 340.000 in 2026.

Implementatie Stevig Lokaal Team (SLT, €491.000 nadelig)

Om het SLT per 1-1-2027 operationeel te laten zijn is via Regio WBO een implementatiebudget toegekend aan het SLT. Dit budget is bestemd voor de activiteiten die nu worden uitgevoerd om per 1 januari te starten. Het aandeel van de gemeente Drimmelen in het implementatiebudget bedraagt € 491.000. De middelen die voor de implementatie zijn toegekend in 2026 worden in mindering gebracht op het afgesproken taakgerichte budget voor de gehele contractperiode (2027-2032). Daarmee kan dit budget worden gezien als een voorschot op het budget van de hele opdracht.

Thema Participatie en schuldenproblematiek

Sociale uitkeringen (€300.000 nadelig)

De stijging van het aantal bijstandsuitkeringen leidt in 2026 tot naar verwachting € 300.000 hogere lasten. Bij het opstellen van deze Najaarsnota was nog niet duidelijk in welke mate deze hogere lasten worden gecompenseerd door de definitieve BUIG-bijdrage. De gevolgen van de definitieve bijdrage worden betrokken bij de verdere financiële verantwoording over 2026.

Bijzondere bijstand (€100.000 nadelig)
De kosten voor levensonderhoud zijn gestegen en we zien wederom een toename in het aantal bijstandsaanvragen, wat ook leidt tot meer aanvragen voor bijzondere bijstand. Daarnaast is het aantal verstrekte inrichtingskredieten fors toegenomen. Statushouders ontvangen via de kredietbank een lening om hun woning in te richten, die zij binnen een bepaalde termijn moeten aflossen. In veel gevallen blijkt dit niet toereikend, waardoor wij een deel van deze kosten via de bijzondere bijstand moeten dekken. Door de toename van het aantal statushouders stijgt ook het aantal verstrekte kredieten. Deze ontwikkelingen zorgen gezamenlijk voor een stijging van de uitgaven (€ 100.000) binnen de bijzondere bijstand.

Wet Sociale Werkvoorziening (€140.000 voordelig)
In de Voorjaarsnota 2026 heeft een bijstelling plaatsgevonden als gevolg van de herziene bedragen i.h.k.v. de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). Helaas is daar een fout in het bedrag van de mutatie geslopen, die hierbij wordt hersteld.

Thema Sociale structuur, sport en zorg
Vervolg op evaluaties maatschappelijke accommodaties (€120.000 nadelig)
Conform het raadsbesluit op 9 juli 2026 inzake Vervolg op evaluaties maatschappelijke accommodaties is € 120.000 nodig voor inzet en inhuur ten behoeve van het uitwerken van het programmaonderdeel maatschappelijke accommodaties, het structureel organiseren van beheer en onderhoud, versterken van de uitvoering en de overige benodigde vervolgstappen.

Energiecontract sporthal De Rietgors Lage Zwaluwe (budgettair neutraal)
Het energiecontract ten behoeve van de exploitant van de sporthal loopt vanaf 2025 via de gemeente in verband met de tariefstelling. Enerzijds geeft dit €54.000 hogere lasten voor het energiecontract (nadelig). Anderzijds worden deze kosten één op één naar de exploitant doorbelast wat hogere baten oplevert voor hetzelfde bedrag (voordelig).

Wmo maatwerk begeleiding, huishoudelijke hulp en Persoonsgebonden Budget (€ 183.000 voordelig)
Door kritisch en eenduidig te indiceren en te sturen op resultaten ontstaat er een overschot op de begroting. Dit leidt ertoe dat de kosten voor begeleiding (€100.000), huishoudelijke hulp (€50.000) en Persoonsgebonden Budget (PGB, €13.000) in 2026 kunnen worden verlaagd. De cliëntervaring blijft echter goed; de inwoners geven aan dat ze goed ondersteund worden.
Tevens is er sprake van een hoger verwachte eigen bijdrage (baten) van € 20.000 dan oorspronkelijk werd verwacht.

Opvang en beschermd wonen (Wmo, € 130.000 voordelig)
De regionale voorziening Beschermd Wonen Wmo verwacht net als in voorgaande jaren meer middelen te ontvangen van het rijk dan benodigd zijn. Overschotten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal inwoners. Het verwachte begrotingsoverschot voor 2026 is omhoog bijgesteld onder andere wegens de extra middelen die in de meicirculaire zijn toegekend. Dit leidt voor Drimmelen tot € 130.000 hogere baten (voordelig).

Kapitaallasten maatschappelijke en sportaccommodaties (€464.000 nadelig)
Bij het opstellen van de begroting is per abuis € 268.000 van de afschrijvingslasten van maatschappelijke accommodaties (thema sociale structuur, sport en zorg) op onderwijshuisvesting geland. Dit wordt nu gecorrigeerd. Per saldo is er voor dit bedrag sprake van een verschuiving tussen de 2 thema's van programma 4 Sociaal domein en is er geen sprake van een effect op het resultaat. Het resterende verschil in de kapitaallasten is een gevolg van de reguliere jaarlijkse herrekening van de afschrijvingen en rente als gevolg van de werkelijke rentes en de mutaties in de investeringen tussen het opstellen van de begroting 2026 (in Q3 2025) en het opstellen van de najaarsnota 2026. Binnen de investeringen voor sport is een eenmalige afschrijving opgenomen van bruto €190.000. Deze afschrijving is gebaseerd op de kennis van nu, waarbij we veronderstellen dat deze eenmalige afschrijving noodzakelijk is. Indien bij het opstellen van de jaarrekening 2026, blijkt dat de investering als meerjarige actief mag worden gezien, zullen deze corrigeren in de jaarrekening.

Naar verwachting zijn er als gevolg van inhuur nog hogere personeelskosten dan opgenomen in de begroting. Zo hebben wettelijke en beleidsmatige verplichtingen geleid tot uitbreiding van capaciteit op beleidsterreinen waaronder het sociaal domein. Hier staan deels baten tegenover. Deze zijn echter pas met het opstellen van de jaarrekening duidelijk waardoor het voor dit programma niet mogelijk is dit nu al op te nemen.

Mutatie reserves
Op 9 juli 2026 is besloten over het raadsvoorstel Vervolg op evaluaties maatschappelijke

accommodaties. De hiervoor extra benodigde € 120.000 wordt conform het voorstel onttrokken uit de Algemene Reserve.

Toelichting investeringen

Tabel 4.3 Overzicht investeringen programma 4

Kredietwijzigingen NJN 2026	Prg.	Thema	Jaar (van aanvang)	Raming (na VJN)	Netto uitgaven t/m 2026	Restant krediet NJN	Mutatie NJN	Status
Investering in Frisse scholen - 2023	4	1	2023	125.000	43.727	81.273	384.203	Ophoging - samenvoeging
Investering in Frisse scholen - 2024	4	1	2024	125.000	3.231	121.769	-125.000	Opheffen - samenvoegen
Investering in Frisse scholen - 2025	4	1	2025	127.875	0	127.875	-127.875	Opheffen - samenvoegen
Investering in Frisse scholen - 2026	4	1	2026	131.328	0	131.328	-131.328	Opheffen - samenvoegen
Vervanging beregeningsinstallatie Schietberg	4	3	2025	43.478	0	43.478	-43.478	Opheffen
Hoofdveld Madese Hockeyclub	4	3	2026	0	0	0	1.101.000	Raadsbesluit
Totaal				**552.681**	**46.958**	**505.722**	**1.057.523**	

Thema Onderwijs, jeugd en gezondheid

Investering in Frisse scholen 2023/ 2024 / 2025 / 2026 (samenvoeging)

Voorgesteld wordt om de vier kredieten samen te voegen tot één krediet ten behoeve van de administratieve vereenvoudiging en verantwoording.

Thema Sociale structuur, sport en zorg

Vervanging beregeningsinstallatie Schietberg

Dit investeringskrediet kan vervallen. De benodigde vervanging is opgenomen in het Meerjaren Investerings- en Onderhoudsplan (MJIOP) voor de sportparken zoals deze op 9 juli 2026 door uw raad is besloten. De financiële uitwerking van dit beheerplan is conform het raadsbesluit opgenomen in de begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030.

Hoofdveld Madese Hockeyclub

Conform het raadsbesluit op 9 juli 2026 inzake Hoofdveld Madese Hockey Club wordt een bruto krediet ter beschikking gesteld van €1.101.000 voor de aanleg van een nieuw hoofdveld in de vorm van een waterveld met een waterbergingssysteem. De Madese Hockey Club zal €160.000 bijdragen, waarmee een netto investering resulteert van €941.000. Het veld zal naar verwachting in 2027 gereedkomen, waarmee de kapitaallasten van deze investering zijn opgenomen in de begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030.

Algemene dekkingsmiddelen

Tabel A-1: Overzicht lasten en baten Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x €1.000)

Programma: Algemene dekkingsmiddelen		Begroting 2026 na VJN	Begroting 2026 na NJN	Mutaties Najaarsnota
Nr	**Thema / taakveld**			
Lasten				
A.	Lokale heffingen	-545 N	-481 N	64 V
B.	Uitkeringen gemeentefonds	0 V	0 V	0 V
C.	Dividend- en winstuitkering	0 V	0 V	0 V
D.	Saldo financieringsfunctie	-105 N	-16 N	89 V
E.	Overige algemene dekkingsmiddelen	0 V	0 V	0 V
F.	Onvoorzien	-5 N	-5 N	0 V
G.	Vennootschapsbelasting	-13 N	-13 N	0 V
H.	Saldo kostenplaatsen	-325 N	-92 N	233 V
Totaal lasten		**-992 N**	**-606 N**	**385 V**
Baten				
A.	Lokale heffingen	6.381 V	6.381 V	0 V
B.	Uitkeringen gemeentefonds	55.041 V	55.041 V	0 V
C.	Dividend- en winstuitkering	0 V	0 V	0 V
D.	Saldo financieringsfunctie	173 V	82 V	-91 N
E.	Overige algemene dekkingsmiddelen	0 V	0 V	0 V
F.	Onvoorzien	0 V	0 V	0 V
G.	Vennootschapsbelasting	0 V	0 V	0 V
H.	Saldo kostenplaatsen	0 V	0 V	0 V
Totaal baten		**61.595 V**	**61.505 V**	**-91 N**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**60.604 V**	**60.898 V**	**295 V**
Mutatie reserves				
0.10	*Storting reserves*	*-781 N*	*-20 N*	*761 V*
0.10	*Onttrekking reserves*	*407 V*	*3.435 V*	*3.028 V*
Totaal mutatie reserves		**-374 N**	**3.416 V**	**3.789 V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**60.230 V**	**64.314 V**	**4.084 V**

Tabel A-2: Afwijkingen (bedragen x € 1.000)

Programma: Algemene dekkingsmiddelen		Bedrag	
Lasten			
A.	Lokale heffingen	64	V
B.	Uitkeringen gemeentefonds	0	V
C.	Dividend- en winstuitkering	0	V
D.	Saldo financieringsfunctie	89	V
E.	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	V
F.	Onvoorzien	0	V
G.	Vennootschapsbelasting	0	V
H.	Saldo kostenplaatsen	233	V
Totaal lasten		**385**	**V**
Baten			
A.	Lokale heffingen	0	V
B.	Uitkeringen gemeentefonds	0	V
C.	Dividend- en winstuitkering	0	V
D.	Saldo financieringsfunctie	-91	N
E.	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	V
F.	Onvoorzien	0	V
G.	Vennootschapsbelasting	0	V
H.	Saldo kostenplaatsen	0	V
Totaal baten		**-91**	**N**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**295**	**V**
Mutatie reserves			
0.10	Storting reserves	761	V
0.10	Onttrekking reserves	3.028	V
Totaal mutatie reserves		**3.789**	**V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**4.084**	**V**

Binnen het programma Algemene dekkingsmiddelen zijn de volgende financiële ontwikkelingen te melden.

A. Lokale heffingen

De mutatie van € 64.000 voordelig is terug te herleiden naar de vastgestelde begrotingen van de verbonden partijen. In dit geval is de raming van onze gemeente aangepast aan de gewijzigde begroting van de SVHW.

B. Uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering van het gemeentefonds is, overeenkomstig eerder gemaakte afspraken, gebaseerd op de meicirculaire. Tussentijdse aanpassing op basis van de septembercirculaire is daarmee niet aan de orde. De meest actuele berekening van de algemene uitkering zal worden gebaseerd op de decembercirculaire en worden opgenomen in de jaarrekening 2026.

C. Dividend- en winstuitkering

De dividend uitkering van de BNG valt lager uit dan aanvankelijk begroot. Deze verlaging is reeds verwerkt in de voorjaarsnota. In de najaarsnota blijven de ramingen derhalve ongewijzigd.

D. Saldo financieringsfunctie

De mutaties op de financieringsfunctie dienen in onderlinge samenhang beoordeeld te worden en bevatten feitelijk slechts administratieve verschuivingen van toegerekende reële en bespaarde rente en de doorbelasting daarvan. Verschil van € 2.000 is een afrondingsverschil..

E. Overige algemene dekkingsmiddelen

Geen afwijkingen.

F. Onvoorzien

In het begrotingsjaar 2026 is het nog niet noodzakelijk gebleken om de post onvoorzien in te zetten.

G. Vennootschapsbelasting

Geen afwijkingen.

H. Saldo kostenplaatsen

Het voordelig saldo op de kostenplaatsen ontstaat door de actualisatie van alle afschrijvingen en rentetoerekeningen in het begrotingsjaar 2026 waarbij met name de beginstand van boekwaarde van de investeringen op 1 januari 2026 bepalend is. Als een investering op 1 januari van het boekjaar nog niet is afgerond/opgeleverd dan schuift de 1e afschrijving naar het volgende boekjaar. Door deze verschuivingen ontstaat een incidenteel voordeel op de afschrijvingen en rentetoerekening.

Overhead

Financiële afwijkingen overhead

Het doel van dit onderdeel over overhead is om de gemeenteraad een beter inzicht te geven in de totale overheadkosten van de organisatie. In de programma's ziet u de kosten van de kernactiviteiten. Alle kosten die te maken hebben met de aansturing en ondersteuning van medewerkers in deze kernactiviteiten noemen we overhead. Deze overheadkosten worden direct toegerekend aan de bijbehorende taken en activiteiten via een overheadtoeslag per uur. Bedrijfskosten voor activiteiten die gericht zijn op externe klanten worden geregistreerd onder de bijbehorende taakvelden. Het totale bedrag van de overhead is te vinden in het overzicht van inkomsten en uitgaven in de financiële begroting en in de volgende tabellen.

Toelichting exploitatie

Tabel O-1: Overzicht lasten en baten Overhead (bedragen x €1.000)

Programma: Overhead		Begroting 2026		Begroting 2026		Mutaties	
Nr	Thema / taakveld	na VJN		na NJN		Najaarsnota	
Lasten							
A.	Automatisering	-2.974	N	-2.967	N	7	V
B.	Communicatie	-91	N	-66	N	25	V
C.	Facilitaire zaken	-556	N	-556	N	0	V
D.	Financiële administratie	-26	N	-26	N	0	V
E.	Front-office	-28	N	-28	N	0	V
F.	Huisvesting	-638	N	-713	N	-75	N
G.	Management en bestuursondersteuning	-830	N	-748	N	82	V
H.	Personeel en organisatie	-6.429	N	-6.237	N	192	V
I.	Planning & Control	-395	N	-409	N	-14	N
Totaal lasten		**-11.967**	**N**	**-11.750**	**N**	**217**	**V**
Baten							
A.	Automatisering	0	V	0	V	0	V
B.	Communicatie	0	V	0	V	0	V
C.	Facilitaire zaken	0	V	0	V	0	V
D.	Financiële administratie	0	V	0	V	0	V
E.	Front-office	0	V	0	V	0	V
F.	Huisvesting	45	V	45	V	0	V
G.	Management en bestuursondersteuning	0	V	0	V	0	V
H.	Personeel en organisatie	0	V	0	V	0	V
I.	Planning & Control	0	V	0	V	0	V
Totaal baten		**45**	**V**	**45**	**V**	**0**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-11.922**	**N**	**-11.705**	**N**	**217**	**V**
Mutatie reserves							
0.10	*Storting reserves*	*0*	*V*	*0*	*V*	0	*V*
0.10	*Onttrekking reserves*	*0*	*V*	*0*	*V*	*0*	*V*
Totaal mutatie reserves		**0**	**V**	**0**	**V**	**0**	**V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**-11.922**	**N**	**-11.705**	**N**	**217**	**V**

Tabel O-2: Afwijkingen (bedragen x € 1.000)

Programma: Overhead		Bedrag	
Lasten			
A.	Automatisering	7	V
B.	Communicatie	25	V
C.	Facilitaire zaken	0	V
D.	Financiële administratie	0	V
E.	Front-office	0	V
F.	Huisvesting	-75	N
G.	Management en bestuursondersteuning	82	V
H.	Personeel en organisatie	192	V
I.	Planning & Control	-14	N
Totaal lasten		**217**	**V**
Baten			
A.	Automatisering	0	V
B.	Communicatie	0	V
C.	Facilitaire zaken	0	V
D.	Financiële administratie	0	V
E.	Front-office	0	V
F.	Huisvesting	0	V
G.	Management en bestuursondersteuning	0	V
H.	Personeel en organisatie	0	V
I.	Planning & Control	0	V
Totaal baten		**0**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**217**	**V**
Mutatie reserves			
0.10	Storting reserves	0	V
0.10	Onttrekking reserves	0	V
Totaal mutatie reserves		**0**	**V**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**217**	**V**

Management en bestuursondersteuning (€82.000 voordelig)

Wet Open Overheid (€67.000 voordelig)

Het budget voor de Wet Open Overheid (WOO) wordt met €67.000 verlaagd. Door de nieuwe meer geautomatiseerde werkwijze is er structureel minder inhuur nodig om aan de WOO-verplichtingen te voldoen. Daarnaast kunnen de geplande activiteiten dit jaar binnen de bestaande middelen worden uitgevoerd. Hierdoor wordt in 2026 minder gebruik gemaakt van het beschikbare budget dan oorspronkelijk geraamd.

Nieuwe vormen participatie (€25.000 voordelig)

Het budget voor nieuwe vormen van participatie wordt met €25.000 verlaagd. De geplande activiteiten konden dit jaar binnen de bestaande middelen worden uitgevoerd. Hierdoor wordt in 2026 minder gebruikgemaakt van het beschikbare budget dan oorspronkelijk geraamd.

Diverse kleine mutaties (€10.000 nadelig).

Huisvesting (€75.000 nadelig)

Vanuit de grondexploitatie wordt een (administratieve) bijdrage toegerekend naar het gemeentehuis. Bij de actualisatie van de cijfers in de voorjaarsnota zijn de doorberekeningen vanuit de grondexploitatie naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling was echter niet verwerkt op de kostenplaats gemeentehuis. Deze discrepantie (€ 85.000 nadeel) wordt in deze najaarsnota hersteld. Daarnaast zijn de doorbelaste afschrijvingen en rentelasten geactualiseerd. Per saldo € 10.000 voordeel.

Automatisering (€7.000 voordelig)

Diverse kleine mutaties (€7.000 voordelig)

Planning & control (€14.000 nadelig)

Diverse kleine mutaties (€14.000 nadelig).

Facilitaire zaken
Er vinden geen mutaties plaats binnen facilitaire zaken.

Financiële administratie
Er vinden geen mutaties plaats binnen financiële administratie.

Personeel en organisatie (€192.000 voordelig)
Verschuiving van salarislasten en salarislasten via de voorziening (€195.000 voordelig)
Een deel van de salariskosten wordt toegerekend aan het programma grondgebied, waardoor binnen dit programma €62.000 wordt afgeraamd. Daarnaast vallen de lasten lager uit doordat de salariskosten van voormalig personeel moeten worden verantwoord via de daarvoor gevormde voorziening (€134.000 voordelig). De omvang van deze voorziening wordt bij het opstellen van de jaarrekening opnieuw beoordeeld op basis van de gestelde richtlijnen, waardoor nog een bijstelling kan plaatsvinden. Dit leidt per saldo tot een voordeel van afgerond €195.000.

Diverse kleine mutaties (€3.000 nadelig).

Communicatie (€25.000 voordelig)
Burgerpeiling (€25.000 voordelig)
De voor 2026 geplande burgerpeiling wordt niet uitgevoerd in 2026, maar wordt doorgeschoven naar 2027. Hierdoor vallen de geraamde kosten lager uit dan begroot, wat leidt tot een incidenteel voordeel van €25.000.

Front-office
Er vinden geen mutaties plaats binnen front-office.

Toelichting kredieten

Tabel O.3 Overzicht investeringen Overhead

Kredietwijzigingen NJN 2026	Prg.	Jaar (van aanvang)	Raming (na VJN)	Netto uitgaven t/m 2026	Restant krediet NJN	Mutatie NJN	Status
Devices	O	2026	0	0	0	50.000	Nieuw
Scanner	O	2026	13.232	0	13.232	-13.232	Opheffen
Totaal			**13.232**	**0**	**13.232**	**36.768**	

Devices (€50.000)
Voor de vervanging van mobiele devices van medewerkers wordt een investeringskrediet van €50.000 beschikbaar gesteld. Het krediet wordt ingezet voor de vervanging van telefoons en tablets die het einde van hun levensduur hebben bereikt. Hiermee blijft een veilige, betrouwbare en efficiënte digitale werkomgeving voor medewerkers gewaarborgd.

Scanner (€13.000)
Dit krediet komt te vervallen, omdat het bedrag lager is dan de investeringsgrens van €25.000 uit de financiële verordening.

Bijlagen

1. Najaarsnota 2026 - Begrotingswijziging

In onderstaand overzicht worden de afwijkingen ten opzichte van de begroting weergegeven.
Bij de **lasten** betekenen negatieve mutaties hogere lasten (nadeel) en positieve mutaties lagere lasten (voordeel).
Bij de **baten** betekenen positieve mutaties hogere baten (voordeel) en negatieve mutaties lagere baten (nadeel).

De tabel vormt een recapitulatie van de afwijkingen zoals opgenomen in de verschillende programma's.

De najaarsnota laat per saldo een voordelig effect van € 129.000 zien. Dit resultaat bestaat uit een incidenteel nadeel van € 282.000 en een structureel voordeel van € 412.000.

Bijlage 1: Begrotingswijziging Najaarsnota 2026 (bedragen x €1.000)

Programma: Totaal		Begroting 2026		Begroting 2026		Mutaties Najaarsnota	
Nr	Programma's	na VJN		na NJN			
Lasten							
1	Burger en Bestuur	-6.928	N	-7.067	N	-138	N
2	Openbare Ruimte	-12.209	N	-13.658	N	-1.449	N
3	Ruimte, Wonen, Duurzaamheid en Economie	-15.230	N	-15.093	N	137	V
4	Sociaal Domein	-45.283	N	-46.561	N	-1.278	N
O	Overhead	-11.967	N	-11.750	N	217	V
A	Algemene dekkingsmiddelen	-992	N	-606	N	385	V
Totaal lasten		**-92.610**	**N**	**-94.736**	**N**	**-2.126**	**N**
Baten							
1	Burger en Bestuur	901	V	959	V	57	V
2	Openbare Ruimte	4.246	V	4.836	V	590	V
3	Ruimte, Wonen, Duurzaamheid en Economie	10.611	V	11.425	V	814	V
4	Sociaal Domein	13.601	V	13.780	V	179	V
O	Overhead	45	V	45	V	0	V
A	Algemene Dekkingsmiddelen	61.595	V	61.505	V	-91	N
Totaal baten		**90.999**	**V**	**92.550**	**V**	**1.551**	**V**
Saldo van baten en lasten exclusief mutatie reserves		**-1.611**	**N**	**-2.186**	**N**	**-575**	**N**
Mutatie reserves							
0.10	Storting reserves	-743	N	-4.140	N	-3.397	N
0.10	Onttrekking reserves	3.134	V	6.455	V	3.321	V
Totaal mutatie reserves		**2.391**	**V**	**2.315**	**V**	**-76**	**N**
Saldo van baten en lasten inclusief mutatie reserves		**781**	**V**	**129**	**V**	**-651**	**N**

2. Overzicht kredietwijzigingen

Bijlage 2 - Overzicht kredietwijzigingen

Kredietwijzigingen NJN 2026	Prg.	Thema	Jaar (van aanvang)	Raming (na VJN)	Netto uitgaven t/m 2026	Restant krediet NJN	Mutatie NJN	Status
Aanleg rotonde Godfried-Schalkenstraat te Made	2	2	2024	750.000	775.652	-25.652	25.652	Ophoging
Verkeersreconstructies 2024	2	2	2024	148.100	-22.650	170.751	-148.100	Opheffen (BBV)
Verkeersreconstructies 2025	2	2	2025	151.507	0	151.507	-151.507	Opheffen (BBV)
Verkeersreconstructies 2026	2	2	2026	155.597	9.536	146.061	-155.597	Opheffen (BBV)
Laadpalen 2024	2	2	2024	50.000	400	49.600	103.681	Ophoging - samenvoeging
Laadpalen 2025	2	2	2025	51.150	0	51.150	-51.150	Opheffen - samenvoegen
Laadpalen 2026 (CA)	2	2	2026	52.531	0	52.531	-52.531	Opheffen - samenvoegen
Vergroten burgertevredenheid 2024	2	2	2024	113.922	27.354	86.568	-113.922	Opheffen (BBV)
Vergroten burgertevredenheid 2025	2	2	2025	116.542	59.842	56.700	-116.542	Opheffen (BBV)
Vergroten burgertevredenheid 2026	2	2	2026	119.689	24.238	95.451	-119.689	Opheffen (BBV)
Maatregelen kern Made uitvoering: vervanging (Nachtegaalstraat)	2	3	2021	1.147.200	882.577	264.623	3.234.172	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen Made hoog: uitvoering fase 1	2	3	2025	1.126.873	0	1.126.873	-1.126.873	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen Made hoog: uitvoering fase 2 (incl. ambitieniveau)	2	3	2026	1.957.299	0	1.957.299	-1.957.299	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made: voorbereiding stationstraat	2	3	2020	100.000	62.775	37.225	-100.000	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen Made hoog: voorbereiding	2	3	2024	50.000	2.715	47.285	-50.000	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Terheijden: Molenstraat	2	3	2024	1.601.440	133.995	1.467.445	97.845	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen kern Terheijden 24/00	2	3	2024	98.560	715	97.845	-97.845	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.)	2	3	2024	1.372.650	13.827	1.358.823	1.301.921	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen kern Made BEG25	2	3	2025	1.301.921	0	1.301.921	-1.301.921	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef)	2	3	2023	788.200	0	788.200	797.264	Ophoging - samenvoeging
Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef)	2	3	2024	394.100	0	394.100	-394.100	Opheffen - samenvoegen
Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef)	2	3	2025	403.164	0	403.164	-403.164	Opheffen - samenvoegen
Rioolvervanging Burg. Van Campenhoutstraat / Boerenhoekstraat	2	3	2018	1.884.000	1.059.140	824.860	439.890	Ophoging - samenvoeging

Bijlage 2 - Overzicht kredietwijzigingen

Realiseren overstort Vierendeelstr. Incl. toevoerleid. Door Pr.Polderst.	2	3	2025	439.890	11.355	428.535	-439.890	Opheffen - samenvoegen
Vervanging rioolontstopper	2	3	2024	70.000	72.500	-2.500	2.500	Ophoging
Renovatie riool nav inspectie '24 VJN25	2	3	2025	330.000	391.787	-61.787	61.787	Ophoging
Investering in Frisse scholen - 2023	4	1	2023	125.000	43.727	81.273	384.203	Ophoging - samenvoeging
Investering in Frisse scholen - 2024	4	1	2024	125.000	3.231	121.769	-125.000	Opheffen - samenvoegen
Investering in Frisse scholen - 2025	4	1	2025	127.875	0	127.875	-127.875	Opheffen - samenvoegen
Investering in Frisse scholen - 2026	4	1	2026	131.328	0	131.328	-131.328	Opheffen - samenvoegen
Vervanging beregeningsinstallatie Schietberg	4	3	2025	43.478	0	43.478	-43.478	Opheffen
Hoofdveld Madese Hockeyclub	4	3	2026	0	0	0	1.101.000	Raadsbesluit
Devices	O		2026	0	0	0	50.000	Nieuw
Scanner	O		2026	13.232	0	13.232	-13.232	Opheffen
Totaal				**15.340.248**	**3.552.716**	**11.787.533**	**378.872**	